គុកនយោបាយ

ប៊ុណ្ណចន្ទ-ម៉ុល

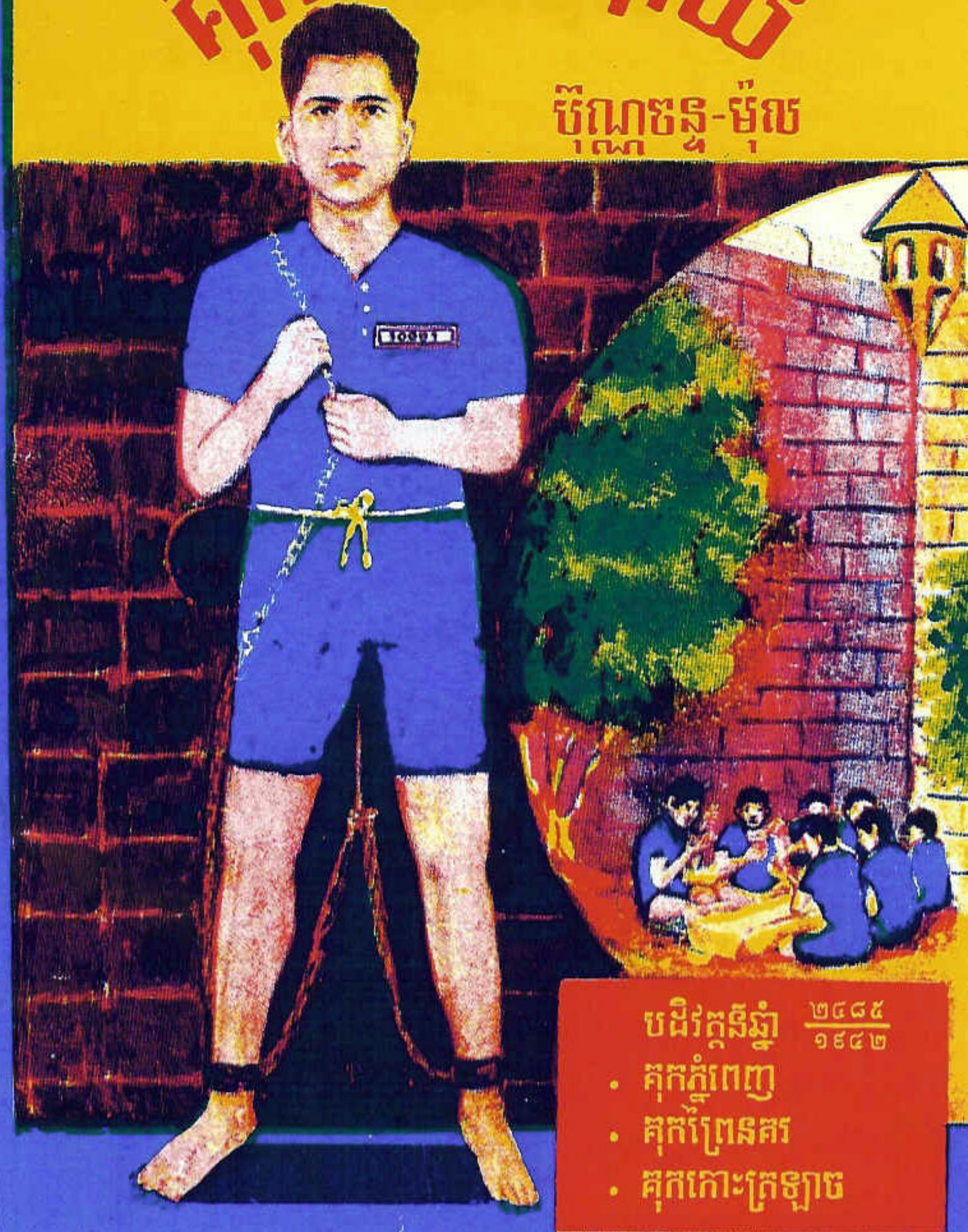

បដិវត្តន៍ឆ្នាំ ២៤៨៥/១៩៤២

- គុកភ្នំពេញ
- គុកព្រៃនគរ
- គុកកោះត្រឡាច

គុកនយោបាយ

អ្នកនិពន្ធ

ប៊ុណ្ណចន្ទ ម៉ុល

ប្រធានពុទ្ធិកសមាគម សំណាក់ការវត្តឧណ្ណាលោម
វរសេនីយត្រីយ៍ឧត្តមមេបញ្ជាការជូនក្បួននឹងអភិបាល

ផ្សាយចេញពីលំនៅលេខ៧៩

វិថីអាចារ្យហែម ចៀវ
(អតីតវិថីត្រសក់ផ្អែម)

ភ្នំពេញ

លំនៅ ២.៥៧៤៨
ទូរស័ព្ទ : {
ស្នាក់ការ ២.២៦០៥

ព.ស.២៥១៤ គ.ស.១៩៧១

រក្សាសិទ្ធិ

អារម្ភកថា

រឿង «**តុភនយោបាយ**» ដែលអស់លោកអ្នកកំពុងកាន់អាននៅពេលនេះ នឹងថាជារឿង ផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ខ្ញុំក៏ថាបាន ព្រោះខ្ញុំបានរាយរាប់ពីព្រឹត្តិការណ៍ទាំងឡាយដែលមានខ្ញុំនេះឯងជាអ្នកប្រឡូកផ្ទាល់ក្នុងព្រឹត្តិការណ៍ទាំងនោះផង ។

ប៉ុន្តែការសំខាន់បំផុត គឺត្រង់ការដែលអស់លោកអ្នកនឹងបានជ្រាបអំពីកិច្ចការរបស់វរជនយើងមួយក្រុមនោះទៅវិញទេ ដែលផ្ដើមធ្វើការតស៊ូឡើងតាំងពីឆ្នាំ១៩៣៦ និងផ្ដើមបដិវត្តន៍ឡើងនៅឆ្នាំ៤៧មកទៀត ។ ពេលនោះយើងទាំងអស់គ្នាខិតខំធ្វើការតស៊ូដើម្បីរំដោះខ្លួនពីព្រ្រាំអាណានិគមបារាំងយ៉ាងស្វិតស្វាញ ។

ហេតុដែលយើងរំលឹកឡើងវិញនូវអតីតកាលរបស់យើង ដែលស្ថិតនៅក្រោមការជិះជាន់របស់បរទេស ដ៏ពោរពេញដោយការឈឺចាប់ខ្លោចផ្សាទាំងផ្លូវចិត្ត ផ្លូវកាយមកលាតត្រដាងនៅគ្រានេះ គឺប្រយោជន៍ដើម្បីនឹងទាញសតិស្មារតីយុវជនយើងសម័យនេះ និងតទៅអនាគតឱ្យចេះមានចិត្តគិតរឿង**ជាតិ**គ្រប់ៗគ្នា ។ ឱ្យមានចិត្តគំនិតជាតិនិយមសតិសប្បជញ្ញៈជាតិ ស្រឡាញ់ទឹកដីខ្មែរ ,ពូជពង្សខ្មែរ,ប្រពៃណីខ្មែរ ,ឱ្យដួញចិត្តគិតពីរឿង**ជាតិខ្មែរ**នេះឱ្យបានស្មើៗគ្នាទាំងអស់ កុំឱ្យមួយប្រចាំមួយផ្ដេកវេរគ្នាឱ្យសោះ ។ ឱ្យមានចិត្តមុះមុត ក្លៀវក្លា រឹងប៉ឹង ស្វាហាប់ ,កុំឱ្យទន់ខ្សោរ ម្លូរមុខ ញ្ញាប់ញ័រ សស្លន់សស្លោឱ្យសោះ ! ត្រូវមានឯកភាពសាមគ្គីភាពរឹងប៉ឹងដូច ផ្ទាំងសិលា វេញត្របាញ់ស្អិតល្មួតចូលសាច់ឈាមគ្នា ជាសាច់ឈាមតែមួយ ទើបអាចនឹងរក្សាបូរណភាពទឹកដី បានដោយប្រសើររុងរឿងគ្មានជាតិណាប្រមាថបាន ។

យើងរាល់គ្នាជាខ្មែរ គប្បីដឹងឱ្យច្បាស់ថា យើងជាជាតិច្បងគេ នៅចុងអាស៊ីអាគ្នេយ៍នេះ។ យើងមានជាតិ,មានអម្បូរ , មានប្រទេស , មានវប្បធម៌ អរិយធម៌ឧត្តុងឧត្តមណាស់ , សឹងមាន

ប្រាសាទនគរវត្តជាតឹកតាងស្រាប់ ។ យើងត្រូវយល់ឱ្យច្បាស់ថា វឌ្ឍន៍ភាពរបស់យើងពីបុរាណ កាលនោះមិនមែនកើតឡើងដោយទេពនិម្មិតបង្កក់ប្រសិទ្ធិទេ គឺប្រាកដជាកើតឡើងដោយសារវីរៈភាពនៃដូនតាយើងយ៉ាងជាក់ស្តែង ដែលលោកខិតខំធ្វើ ខិតខំកសាង រចនាប្រកបដោយវីរិយភាពខ្ពស់បំផុត ។

យល់ដំណើរយ៉ាងនេះហើយ ត្រូវតែខ្មែរយើងរាល់គ្នា ខិតខំថែរក្សាតម្លៃនៃកេរ្តិ៍ឈ្មោះពីរោះល្បីរបស់យើងនេះឱ្យស្ថិតនៅជរាបតទៅផង ។

គ្រប់សម័យទាំងអស់ ត្រូវតែខ្មែរ យើងបណ្តុះបណ្តាលចិត្តស្នេហាជាតិឱ្យបានមុតមាំ ។

សម័យនេះទំព័រនៃប្រវត្តិសាស្ត្របានបើកហើយ របបរាជានិយម ,លទ្ធិផ្តាច់ការ រលុបៈរលាយហើយយើងចូលមកជារបប**សាធារណរដ្ឋ** ដែលខ្មែរយើងមិនដែលមានម្តងណាឡើយ នាំឱ្យបងប្អូនរួមឈាមខ្មែរទាំងអស់ បានសប្បាយចិត្តនឹងជោគវាសនាដ៏ឧត្តុងឧត្តមនេះណាស់ ។

ដូច្នេះយើងរាល់គ្នាត្រូវតែថែរក្សាទ្រទ្រង់របបថ្មីនេះឱ្យមានជំហរស្ថិរភាពតទៅ ហើយនឹងជួយរក្សាផែនដីយើង«ដ៏តូច»នេះឱ្យបានគង់វង្ស នៅក្នុងផែនទីសកលលោកតទៅកុំឱ្យសាបសូន្យឱ្យសោះ !

ចំពោះរឿងទឹកដីសូមជ្រាបថា ៖ តាំងតែពីសតវត្សទី១៣រៀងមក ប្រទេសយើងចេះតែរៀវរួញរហូតសព្វថ្ងៃដោយសារតែយើងចេះតែ ជឿនិងផ្ញើវាសនាតែទៅលើបុគ្គលម្នាក់បណ្តោយឱ្យបុគ្គលនោះដឹកនាំ,ចង់ដឹកនាំយើងនិង ប្រទេសឱ្យទៅរកផ្លូវមរណៈក៏ចេះតែនៅស្ងៀមផ្សងសំណាងគ្មានគិតភ្ញាក់រលឹករឿទាំងអស់ គឺដូចជាស្លាប់ទាំងជំហរតែម្តង ។ ការណ៍នោះហើយដែលជាហេតុនាំឱ្យសត្រូវបានចិត្តរឹតតែប្រមាថ មើលងាយបានដៃលើកគ្នាចូលមកលុកលុយដណ្តើមយកផ្ទៃដីយើងបន្តិចម្តងៗរហូតបក នៅសល់«ប៉ុនបាតដៃ»សព្វថ្ងៃនេះ ។

យើងត្រូវចងចាំឡើងវិញថា កាលពីមុននេះឆ្នាំ១៩៤១ សៀមប្រវ័ញ្ចយកដីបាត់ដំបង ។ **សៀម**និយាយប្រាប់ខ្មែរនៅស្រុកសៀមថា ឱ្យពួកខ្មែរដែលរស់នៅនឹងស្រុកសៀមទាំងប៉ុន្មានជួយ

ចេញបុកវាយបារាំង ដើម្បីរំដោះជាតិខ្មែរឱ្យរួចពីការជិះជាន់របស់បារាំង ស្រេចទៅសៀមយកដីបាត់ដំបងធ្វើក្រអេះ ។ ងាកមកខាងខ្មែរកម្ពុជាក្រោមវិញពួកយួនយៀកមិញបានបោកប្រាស់ដែរថា ឱ្យខ្មែរកម្ពុជាជួយយួនក្នុងការដេញបារាំងឱ្យផុតស្រឡះពីកម្ពុជាក្រោមទៅយួននឹងឱ្យកម្ពុជាៈក្រោម គឺក្លួសាំងតឹរ៉ុនទាំងមូលមកខ្មែរកាន់កាប់ថែរក្សាតទៅ ។ សម្រេចទៅមានឯណា ? យួនមានឱ្យមកខ្មែរឯណា ?

គិតទៅយើងចាញ់បោកគេសៀម យួន នេះច្រើនលើកច្រើនគ្រាណាស់មកហើយគួរឈឺចាប់ណាស់ ។

រហូតដល់បច្ចុប្បន្នកាលនេះទៀត យួនយៀកកុងយៀកណាមខាងជើង បាននិយាយឃោសនាប្រាប់អ្នកស្រុកយើងថា ឱ្យជួយវាវាយទ័ពអាមេរិកកាំងឱ្យចេញទីប្រទេសខ្មែរ ហើយវាថាវាមកជួយរំដោះស្រុកខ្មែរពីក្រញាំចក្រពត្តិអាមេរិកាំង យកទៅឱ្យស្តេចសីហនុវិញ ។ ខ្មែរល្ងង់ខ្លៅខ្លះតាំងជឿវាជួយវាវាយទ័ពជាតិខ្មែរគ្នាឯងគ្មានពិចារណាអ្វីបន្តិចសោះ ។

យើងត្រូវពិចារណាថា សីហនុនេះពីដើមជាស្តេចជាតិយួនឬស្តេចជាតិខ្មែរ ? ឆ្លើយថាគាត់ជាស្តេចរបស់ខ្មែរទេ ! ចុះបើស្តេចនេះជារបស់ខ្មែរទេហើយខ្មែរលែងត្រូវការឱ្យកាន់ចង្កូតផែនដីតទៅទៀត ម្តេចក៏យួននោះជួយយកចិត្តទុកដាក់ឧត្តុង្គស្តេចនេះខ្លាំងម៉្លេះ ? ចំណែកស្តេចយួនឈ្មោះបាវដាយដែលធ្លាប់សោយរាជនៅអណ្ណាមនោះម្តេចក៏យួនមិននាំគ្នាតំកើងផង ? ម្តេចក៏ជាតិយួននាំគ្នារំលំចោលចេញ ? រំលំស្តេចឯងហើយក៏តំកើងស្តេចគេនោះយួនវាមិនឆ្កួតទៅហើយឬ ?

ការណ៍នេះ យួនយៀកកុងយៀកណាមខាងជើង វាពុំឆ្កួតទេគឺវាពិតជាមានគំនិតគ្រប់គ្រាន់ ។ វាធ្វើជាកាន់ជើងស្តេចសីហនុ យកឈ្មោះស្តេចសីហនុមកដាក់ពីមុខ គឺប្រយោជន៍ដើម្បីនឹងវាយដណ្តើមទឹកដីខ្មែរ បំផ្លាញជាតិខ្មែរយ៉ាងច្បាស់ពិតប្រាកដតែម្តង ។

យើងមិនត្រូវជឿពាក្យសំដីជាតិនេះទេ ! វាមានពុតណាស់ វាជាសត្រូវនឹងយើងតាំងពី៣០០ឆ្នាំមកហើយ !

ម្យ៉ាងទៀត, ខ្ញុំសូមបងប្អូនរួមជាតិពិចារណាគិតនូវរឿងមួយ ។ សព្វថ្ងៃនេះប្រទេសខ្មែរយើងស្ថិតនៅចំកណ្ដាលប្រទេសទាំងពីរ គឺយួននៅខាងកើត និងសៀមនៅខាងលិច ។ ប្រទេសយើងមានទំហំតូចជាងគេ មានមនុស្សតិចជាងគេថែមទៀត ។ យួនមានចំនួនប្រជាជនដល់ទៅ ៤០លាននាក់ ឯសៀមវិញមានមនុស្សដល់ទៅ៣០លាននាក់ ចំណែកខ្មែរយើងវិញមានតែ៧លាននាក់ប៉ុណ្ណោះ ។ ក្នុងសលកលោកទាំងមូល មនុស្សលោកចេះតែកើតឡើងកើនចំនួនជាលំដាប់ ។ ក្នុងរយៈកាល៣០តទៅមុខទៀត យួនត្រូវកើនឡើងយ៉ាងតិច៨០លាននាក់ ហើយសៀមយ៉ាងតិច ៧០លាននាក់ ចំណែកខ្មែរវិញកើនឡើងយ៉ាងច្រើនត្រឹម១៥លាននាក់ប៉ុណ្ណោះ ។

យើងគិតមើល, ដល់មានហេតុកើតឡើងតើយើង១៥លាននាក់បានអ្វីទប់ទល់ចំពោះគេដែលមានមនុស្សដល់ទៅ១៥០លាននាក់ ហើយដែលនៅកៀបយើងទាំងសងខាងនោះ ?

នេះជារឿងមួយ ដែលត្រូវបងប្អូនរួមឈាមត្រិះរិះគិតឱ្យបានឃើញជាមុនឱ្យហើយផង ។ បើឧបមាថា មនុស្ស១៥០លាននាក់រំលោភប្រុងរំលាយមនុស្ស ១៥លាននាក់នោះតើមនុស្ស ១៥លាននាក់នោះត្រូវគិតយ៉ាងណា ត្រូវមានវិធីណានឹងទប់ទល់ ? ការណ៍នេះត្រូវយើងភ្ញាក់រលឹកគន់គិតឱ្យបានម៉ដ្ឋចត់ ហើយត្រូវគិតតាំងពីព.ស.២៥១៤ គ.ស.១៩៧១ នេះតទៅទើបបាន ។

តាមយោបល់ខ្ញុំ ខ្ញុំយល់ថា ត្រូវរកពិធីពន្យល់កូនចៅខ្មែរយើងទាំងអស់ឱ្យយល់ពីរឿងជាតិរឿងប្រទេសនេះឱ្យបានច្បាស់ អប់រំបំផុសទឹកចិត្តស្នេហាជាតិឱ្យកើតឡើងតាំងពីនេះតរៀងទៅ ។ ក្នុងវត្ត ក្នុងសាលារៀនគ្រប់ទិសទីត្រូវរៀបចំកម្មវិធីសិក្សា ឱ្យមានរឿងជាតិនិយមគ្រប់ពេល ឱ្យក្មេងចេះចាប់តាំងពីថ្នាក់ទី១២ឡើងទៅឱ្យចេះស្រឡាញ់ជាតិស៊ូប្ដូរស្លាប់នឹងជាតិធ្វើការដើម្បីឱ្យជាតិបានចម្រើនគ្រប់វិស័យ ។

សរុបសេចក្ដីទៅ យើងគិតអប់រំកូនចៅយើងធ្វើម៉េចឱ្យតែយល់ច្បាស់ថា ខ្លួនអញជាខ្មែរធ្លាប់មានឈ្មោះរាប់ពាន់ឆ្នាំ មានអរិយធម៌រុងរោចន៍អស្ចារ្យមានឈាមជ័រជាអ្នកច្បាំងយ៉ាងរហ័ស... កាលបើយើងរាល់គ្នាបំផុសស្មារតីជាតិនិយមតាំងពីឥឡូវនេះទៅ រហូតដល់គ.ស.២០០០ និងតៗ

ទៅទៀតនោះយើងប្រាដកជានឹងរាចការរាយុជីវិតប្រទេសជាតិយើងបានរង់អាច ។ ព្រោះការតាំងមាន់ស្ថិតនៅលើចិត្តគំនិតមិនមែនស្ថិតនៅលើចំនួនប្រជាជននោះឡើយ ។

កាលបើយើងរាល់គ្នា យល់នូវតម្លៃនៃពូជពង្សខ្មែរដូច្នេះគ្រប់គ្នាហើយ ហើយជួយអប់រំពន្យល់កូនចៅខ្មែរឱ្យយល់តៗគ្នាគ្រប់ជំនាន់ហើយ នោះពូជពង្សខ្មែរប្រពៃណីខ្មែរនឹងគង់វង្សជាដរាបហើយ**សាធារណរដ្ឋខ្មែរ**ក៏នឹងបានរីកចម្រើនសាយភាយទូលំទូលាយទៅ សមតាមសេចក្ដីសង្ឃឹមរបស់យើងគ្រប់គ្នាពុំខាន ។

សរសេររឿងនេះ គឺខ្ញុំកានគោលបំណងចង់បញ្ជាក់នូវសន្ដានចិត្តខ្ញុំ ដែលចង់តែពោលនូវពាក្យទាំងប៉ុន្មានឃ្លានេះឯង ។ ហើយគឺព្រោះតែចង់ពោលបញ្ជាក់នូវន័យទាំងនេះហើយ ទើបសៀវភៅ**គុកនយោបាយ**ត្រូវដាក់តម្លៃជាវចុះមកយ៉ាងតិចបំផុត (គឺគ្រាន់តែឱ្យរួចចំណាយក្នុងការបោះពុម្ពប៉ុណ្ណោះគ្មានចំណេញអ្វីកើងរស់) ដើម្បីអនុគ្រោះចំពោះអ្នកអានដែលពុំសូវមានប្រាក់កាសនោះ ឱ្យអាចទិញសៀវភៅនេះមួយបានដែរ យកទៅអានផ្សព្វផ្សាយ បន្តៗគ្នាទៅទៀត ជាកិច្ចដាស់សតិស្មារតីយើងខ្មែរទាំងអស់គ្នាឱ្យយល់រឿង***ជាតិមាតុភូមិ***នេះកាន់តែទូលំ-ទូលាយឡើង ។

សូមមិត្តអ្នកអានគ្រប់បណ្ដាដ្ឋាន ទទួលនូវសេចក្ដីគោរពរាប់អានដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់អំពីខ្ញុំ ។

២៥១៤
ភ្នំពេញ ថ្ងៃទី១ ខែមិនា ឆ្នាំ ——
១៩៧១

ប៊ុណ្ណចន្ទ ម៉ុល

ប្រធានពុទ្ធិកសមាគម សំណាក់ការវត្តឧណ្ណាលោម

វរសេនីយត្រី ឧត្តមបញ្ជាការដ្ឋាន

ជូនក្បួន និងអភិបាល

ការខំប្រឹងតស៊ូយកឥស្សរភាព
នៃ
ពួកខ្មែរស្នេហាជាតិមួយក្រុម

កាលជំនាន់ឆ្នាំ១៩៣៦-១៩៤២

(បារាំងចាប់ក្នុងឆ្នាំ១៩៤២-១៩៤៥)

កាលជំនាន់អាណានិគមនិយមបារាំង ត្រួតត្រាស្រុកយើងនៅឡើយ ,វាសង្កត់សង្កិន, ជិះជាន់ប្រជារាស្ត្រខ្មែរ ឱ្យរងទុក្ខវេទនាកាន់តែខ្លាំងឡើងៗស្ទើរតែលៀនភ្នែកគ្រប់ គ្នា,ធ្វើឱ្យយើងឈឺចាប់ រអាមកគ្រប់គ្នា ក្នុងនឹមដែករបស់វា,រើខ្លួនមិនរួច,រលាស់នឹមចោលក៏មិនរួចស៊ូតែសម្រក់ទឹកភ្នែកគ្រប់គ្នា ពុំដឹងគិតយ៉ាងណា ។ ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរគ្មានសិទ្ធិសេរីភាពអ្វីបន្តិចសោះ, វាបិទសិទ្ធិគ្រប់យ៉ាងមិនឱ្យយើងមាន,មិនឱ្យយើងតវ៉ាអ្វីឡើយ ។ ពន្ធដារសព្វសារពើចេះតែឡើងធ្ងន់ឡើងៗស្ទើរតែទ្រាំពុំបាន ។

ជំនាន់នោះ ,ឥតមានវីរជនណាម្នាក់មានមធ្យោបាយគិតនាំគ្នា រើខ្លួនឱ្យរួចពីខ្ញុំកញ្ជះបារាំងឡើយ គឺថាគំនិតងាប់ស្ពូក ដោយរអារាងចាល ខ្លាចវាចោទថានាំបះបោរក្បត់ជាតិ(ក្បត់វា) ដូចជាពោធិ៍កំបោរ, អាចារ្យស្វា,ក្រឡាហោមគង់,ឧកញ៉ាឈ្លូក ។ល។ ដែលត្រូវទោសធ្ងន់ដល់ជីវិតដោយហេតុមកពីនាំគ្នាតស៊ូប្រឆាំងនឹងវា កាលដែលវាទើបនឹងចូលមកកាន់កាប់ទឹកដីខ្មែរកាលពីក្នុងឆ្នាំ១៨៨៦និងឆ្នាំតមកទៀត ។

ព្រមជាមួយនេះមានខ្មែរយើងពួកខ្លះ,គេចូលចិត្តធ្វើខ្ញុំបារាំគេខំផ្គាប់ផ្គុនបារាំងយកមានបាន

យកបុណ្យសក្តិឱ្យខ្ពស់មុខ ចំពោះតែគ្រួសារគេ ,ឥតគិតដល់សេចក្តីទុក្ខវេទនានៃជនរួមជាតិឡើយ ។ គេក៏តាំងសង្កត់សង្កិនជិះជាន់តែខ្មែរគ្នាឯង មានការចាប់ចងវាយទាត់ធាក់ កៀបយកលុយកាក់ ព្រមទាំងឱ្យការណ៍ទៅបារាំងឱ្យធ្វើទោសជាតិឯង ជាហេតុនាំឱ្យបានប្រាក់កាសផង, នាំឱ្យបារាំងទុកចិត្តស្រឡាញ់ថាស្មោះត្រង់នឹងវាផង, ក៏បានឡើងបុណ្យឡើងសក្តិដោយអំពើជិះជាន់ជាតិឯងនេះទៅ ។

ពួកទាំងនេះឯងហើយ ដែលជាឧបសគ្គធំបំផុតស្ទាក់ដំណើរការបដិវត្តន៍របស់យើងមិនឱ្យដើរទៅមុខបានស្រួលសោះ ។

***

អំពីសេចក្តីក្រខ្សត់អត់ឃ្លានរបស់ខ្មែរ

នៅក្នុងដង្កាប់ដែក នៃអាណានិគមនិយមនេះ ខ្មែរពុំគ្រាន់តែត្រូវរងទុក្ខឈឺចាប់ក្នុងចិត្តដោយសារគេជិះជាន់បំបិទសិទ្ធិសេរីភាពប៉ុណ្ណោះទេ ខ្មែរត្រូវរងទុក្ខដ៏ធ្ងន់មួយចំណែកទៀត គឺការខ្វះខាតនូវគ្រឿងឧបភោគបរិភោគ ។ ការនេះគួរកត់សម្គាល់តទៅអនាគត ។

សង្គ្រាមលោកលើកទីពីរ(១៩៣៩-១៩៤៥) ផ្ទុះឡើង,ផ្លូវគមនាគមន៍តាមសមុទ្រក៏ដាច់ អស់រលីងដោយមានការត្រួតត្រាតាមសមុទ្រយ៉ាងតឹងតែងបំផុត ។ ការដឹកនាំទំនិញចេញ-ចូលតាមសមុទ្រក៏ត្រូវបិទឈឹង ។ ពោងកប៉ាល់ជំនួញណាហ៊ានដឹកនាំទំនិញមកម្តងម្កាល ត្រូវពួកខ្មាំងស្កាត់ចាប់យកទំនិញអស់ ឬក៏បាញ់ពន្លិចចោលតែម្តង ។ ប៉ោះហើយស្រុកយើងកាន់តែក្រីក្រទៅៗ,រកតែកន្ទបនឹងវ័ណ្ឌស្ទើរពុំបាន ។ ផ្ទះខ្លះមានសំពត់អាវតែមួយសម្រាប់ក្នុងគ្នាពីរនាក់បីនាក់ ។ បើចង់ចេញក្រៅ(ទៅផ្សារឬទៅបុណ្យទានអ្វីៗ) ពោងតែទៅម្តងម្នាក់,ត្បិតសម្លៀក

បំពាក់ពុំគ្រប់គ្នា ។ ឯអ្នកនៅផ្ទះពុំហ៊ានចេញទៅក្រៅទេ,ត្រូវវ័ណ្ឌកន្ទបឃើរយ៉ៃឬត្រូវវ័ណ្ឌមេឃមានកំណាត់ បុងកញ្ចាស់ខ្មៅពភ្លក់ ឬកំណាត់កន្ទេលជាដើម ឱ្យតែបានបិទបាំងកេរ្តិ៍ខ្មាសទៅ ។ បើមានញាតិពិត្ត ណេាមកសួររក,គ្រាន់តែឆ្លើយពីក្នុងផ្ទះមក,ឥតហ៊ានចេញមកទទួលភ្ញៀវឡើយ ត្បិតសម្លៀក-បំពាក់ខ្លួនពុំគួរគប្បី ។ នេះនិយាយចំពោះតែអ្នកក្រ ។ ឯចំណែកអ្នកមានវិញ,គេមិនសូវខ្វះខាតទេត្បិតគេបានប្រាក់ទិញសំពត់អាវទុក ។

ដប់ក្រសំពត់អាវពេកទៅ,ខាងខេត្តស្វាយរៀង ទើបអ្នកស្រុកបែកប្រាជ្ញាយកចធូតដែលសម្រាប់ត្បាញធ្វើកន្ទេលមកត្បាញធ្វើជាខោខ្លីចេញផ្សាយលក់ពាសពេញ ។

ប៉េចក៏ខ្មែរយើងបណ្តោយឱ្យយខ្វះខាតសម្លៀកបំពាក់ដូច្នេះ ? ម្តេចក៏មិនដាំកប្បាសរវៃធ្វើសម្លៀកបំពាក់ទៅ ? បញ្ហានេះ,អស់លោកនឹង ជ្រាបដូចតតទៅ :

និយាយពីបារាំងវិញ ,ក្នុងពេលនោះ,ដោយពុំអាចធ្វើជំនួញចេញចូលបាន ,វាក៏តាំងប្រមូលយកផលិតផលរបស់ខ្មែរយើងធ្វើជាជំនួញវា គឺថាផលិតផលក្នុងស្រុកខ្មែរអ្វីក៏ដោយត្រូវតែយកទៅលក់ថោកឱ្យវាសិន ,វាបោះត្រាហាងវាចហើយទើបវាបញ្ចេញលក់ឱ្យយើងវិញយ៉ាងថ្លៃៗ ។ បើឃើញយើងដឹកនាំឬកាន់វត្ថុអ្វីបន្តិចបន្តួច ដូចជាត្រីងៀត ត្រីឆ្អើរមួយគីឡូ ខ្លាញ់ត្រីមួយក្អម ,ក្របួនឃ្មុំប្លួយចានជាដើម ក៏វាចាប់ដកហូតហើយធ្វើទោសម្ចាស់របស់ទៀត ។ ដាំកប្បាសក៏ពុំ បានត្បាញរវៃធ្វើសំពត់អាវខ្លួ នឯងក៏ពុំបាន ។

អ្នកខ្លះលបលួចត្បាញសំពត់ដោយភិតភ័យភ្នែកចាប ភ្នែកព្រាបនៅគុម្ពចេក,ក្នុងព្រៃ,ទើបពានស្លៀកពាក់ខ្លះ ។ តាំងពីបារាំងចូលមកនៅស្រុកយើង ស្រីខ្មែរដែលពីដើមពូកែខាងតម្បាញក៏បានពោះបង់ ចោលវិជ្ជានេះអស់,នៅសល់ចេះត្បាញរវៃតិចគ្នាណាស់ ត្បិតបារាំងវាយកសំពត់ពេះពេះបេកបេក់ឱ្យយើង មានសាច់ល្អសឬខ្មៅស្អាតជាងសំពត់ត្បាញអាយ ដែលយើងឱ្យឈ្មោះថា«ពេះសងក»គឺជាសំពត់មកពីបរទេសសាច់ល្អឯក ។

ជាន់នោះ,អំបិលក៏គ្មានទទួលទានដែរ ត្បិតគ្មានលក់ អ្នកនៅក្បែរមាត់សមុទ្រ,ខំទៅដងទឹកសមុទ្រមកដាំរម្ងាស់យកអំបិលបានបិ្តចបន្តួចគ្រាន់ប្រើដោយលួចលាក់ កុំឱ្យបារាំងវាដឹងខ្លាចត្រូវទោសទណ្ឌកម្ម ។ ឯអ្នកក្រដែលនៅឆ្ងាយពីសមុទ្រខ្លួលក៏ទទួលទានសាបទៅជាហើមខ្លួនក៏មាន ។ ខ្លះយកត្រីសាច់ទៅត្រាំទឹកផេះឱ្យចេញប្រៃជាប់បន្តិចៗក៏មាន ។ល។

នេះជានយោបាយអ្នកជិះជាន់ បារាំងក៏ដូចអង់គ្លេសនៅឥណ្ឌាដែរ ។

ចំណែកអ្នកមានទ្រព្យគេមិនអត់ទេ ,គេឃើញស្រុកទេសមិនស្រួលដូច្នេះ គេទិញសំពត់ទុកប្រើ រកទិញអំបិលទុកបរិភោគសម្រាប់តែគ្រួសារគេ ប៉ុណ្ណោះ ។

***

.១.

ការតស៊ូចាប់ផ្ដើមដំបូងតាមផ្លូវសារពត៌មាន

ជាន់នោះប្រជារាស្ត្រយើងមានសេចក្ដីលំបាកវេទនាកាន់តែខ្លាំងឡើងៗ ដោយបារាំងធ្វើបាបហើយជាឱកាសល្អហុចឱ្យផង ត្បិតពេលនោះបារាំងវាកំពុងជាប់ដៃធ្វើសឹកសង្គ្រាមជាមួយអាល្លឺម៉ង់ផង ហើយតមកវាច្បាំងនឹងសៀមទៀតពុំអាចដឹកនាំគ្រឿងអាវុធយុទ្ធភ័ណ្ឌមកបង្ក្រាបយើងបានឡើយ នៅស្រុកយើងវាប្រើតែអាវុធចាស់តាំងពី១៩១៤មក ហួសសម័យទៅ

ហើយ ។ ហេតុនេះហើយបានជាវាច្បាំងចាញ់សៀម(១) ។ ដឹកពលកេណ្ឌខ្មែរ ឬវផ្សន្តឃ្លេ អ្នកស្រុកដើម្បីបំភ័ន្តខ្មែរថា បារាំងខ្លាំងពូកែ ដឹកតែទ័ពកាំភ្លើងចុះឡើងបន្លាចខ្មែរកុំឱ្យហ៊ានតនឹងបារាំង ។

គ្រានោះទើបមានវីរជនអ្នកស្នេហាជាតិមុតមាំមួយចំនួន ឥតខ្លាចគុកច្រវ៉ាក់ ឥតខ្លាចចោលស្រុក ឥតខ្លាចស្លាប់,មុនដំបូងបានលបលាក់ដឹកនាំបបួលគ្នីគ្នាឱ្យធ្វើការតស៊ូប្រឆាំងនឹងបារាំងយកឥស្សរភាពពីវាមកវិញ ក្នុងពេលដែលបារាំងកំពុងមានវិណោគនៅឡើយ គឺថាចង្កូមឬធ្មេងវានៅពេញមាត់ស្រួចវែលមនៅឡើយ វាចង់ធ្វើអ្វីយើងក៏បានតាមចិត្តវា ឥតអ្វីទបប់បានឡើយ ។ ក្នុងបណ្ដាវីរជនទាំងនោះ មានលោក*ស៊ឹង ង៉ុកថាញ់*(២) ជាមេដឹកនាំបាននាំគ្នាតស៊ូធ្វើបដិវត្តន៍ឡើង ។

ការតស៊ូនេះចាប់ផ្ដើមដំបូងក្នុងឆ្នាំ១៩៣៦ តាមផ្លូវសារពត៌មានមួយឈ្មោះថា«*សារ-ពត៌មាននគរវត្ត*» ។ សារពត៌មាននេះបានពន្យល់,ណែនាំ,ដាស់ស្មារតីបងប្អូនខ្មែរយើងដែលដេកលក់,ដែល រងកម្មវេទនា,ដែលបាក់ស្បាតខ្លាចខ្លាចបារាំងដាក់គុកឬសម្លាប់, ឱ្យភ្ញាក់ស្មារតីឡើង, ឱ្យចេះស្នេហាជាតិ,ឱ្យចេះតស៊ូឥតខ្លាចស្លាប់ ដើម្បីយកឥស្សរភាពពីបារាំងមកវិញ ដែលវា

១.កាលចម្បាំងបារាំង-សៀម,ជនជាតិខ្មែរនៅស្រុកសៀម ត្រូវចាញ់បោកសៀម ដែលវាបោកឱ្យច្បាំងនឹងបារាំងថាឱ្យមករំដោះជាតិខ្មែរឱ្យរួចពីនឹមបារាំង ។ ឯខ្មែរនៅស្រុកខ្មែរក៏ ត្រូវបារាំងបោកដូចគ្នាថា ឱ្យទៅច្បាំងនឹងសៀមការពារស្រុកខ្មែរ ដែលត្រូវសៀមឈ្លានពាន ។ ម្ល៉ោះហើយខ្មែរទាំងសងខាងបាញ់តែគ្នាឯងស្លាប់អស់ច្រើន ។

២.លោកស៊ឹង ង៉ុកថាញ់ ជាជាតិខ្មែរកម្ពុជាក្រោម ។ នៅវេលាដែលត្រឡប់មកពីសិក្សាឯប្រទេសបារាំង,ត្រូវនាងកញ្ញាការប៉ឺឡែស (Melle Karpelés) ជាអ្នកគ្រប់គ្រងព្រះរាជបណ្ណាល័យកម្ពុជានិងជាអគ្គលេខាធិការនៃព្រះពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ នាំពីក្លសាំងស៊ីន(កម្ពុជាក្រោម)មកឱ្យធ្វើការជាមួយ ។ ជាន់នោះលោកត្រូវតែងតាំងជាចៅក្រមក្នុងរាជការខ្មែរ ប៉ុន្តែដាក់ក្រៅតំណែងមកធ្វើការនៅព្រះរាជ បណ្ណាល័យវិញ ។ លោកជាអ្នកនយោបាយម្នាក់មានសេចក្ដីស្នេហាជាតិយ៉ាងមោះមុត,រាប់អានអ្នកកោងអ្នកក្រស្មើមុខគ្នា ។ លោកជាមេគំនិតនយោបាយខាងកាសែត,ប៉ុន្តែឥតឈ្មោះលោកទេ ដោយកាលជំនាន់នោះ អ្នករាជការសរសេរកាសែតពុំបានទេ ។

វាបានដណ្ដើមពីយើងជិត១០០ឆ្នាំហើយ[១] ។

ពេលនោះស្រុកខ្មែរគ្មានកាសែតសោះ កាសែតមួយឈ្មោះ«*ស្រុកខ្មែរ*»ឈ្មោះសោះ ពោរពេញដោយពាក្យសរសើរ ធ្វើតែពីទំពាំងពាក្យល្អៗសម្រាប់ខ្មែរទេព្រោះខ្លាចមិនហ៊ាននិយាយ ។

កាសែត «*នគរវត្ត*» ចាប់ចេញដំបូងតែពីរដងទេ ក្នុងមួយអាទិត្យទីស្នាក់ការនៅជ្រុងផ្លូវស៊ីសុវត្ថិ និងមាយវាន់ឈ្មោះសេឡិចហោតិល(ផ្ទះនោះនៅរហូតសព្វថ្ងៃ) នៅពីខាងមុខសេឡិច ហោតិលមានរង្គសាលមួយឈ្មោះឡារ៉េស្ទូកហោត់ទន្លេចតុមុខ ។ កាសែតនេះលក់១សន្លឹក៥សេន ។ លុះចេញយូរបន្តិចទៅកាន់តែលក់ដាច់ឡើងក៏បញ្ចុះតម្លៃមកនៅត្រឹម៤សេនវិញ ។

លោក*ប៉ាច ឈឺន* កាន់កាប់មុខងារជាចាងហ្វាងកាសែតព្រោះលោកជាវីរជនម្នាក់ស្នេហាជាតិបុគ្គលក្នុងពេលក្រុមបដិវត្តអំរងរស់ ។ ឯលោក*សឺ បាង* បានត្រូវឱ្យធ្វើជាគណនេយ្យករព្រោះលោកក៏ជាបុគ្គលត្រង់ ហើយជាអ្នកស្នេហាជាតិដែរ ។ ចំណែកអ្នកនិពន្ធមានលោក*ស៊ឹង ង៉ុកថាញ់* លោក*ប៉ាច ឈឺន* លោក*ស៊ឹម វ៉ារ* លោក*ពិទូរ កះសេម* និងលោក*ជុំ មូង* ។

ក្រោយមកទើបលោកមហា*ញ៉ុក ថែម*និងលោក*មហា សាមន* ចូលជួយទៀត ។ មុនដំបូងមានរស់លោកជាច្រើនប្រហែល២០នាក់ជាអ្នកជួយសរសេរដែរ ប៉ុន្តែចេះតែរបេះ រស់ដោយលោកមិនសូវស៊ូព្រោះធ្វើទានឥតឈ្នួល នៅសល់តែប៉ុន្មាននាក់ដូចរាយនាមខាងលើ ។ ការមកជាន់នោះអ្នករាជការពុំរកពេលសរសេរកាសែតបានឡើយ ។ ហេតុនេះហើយបានជាពុំមានឈ្មោះលោក*ស៊ឹង ង៉ុកថាញ់* និង *ជុំ មូង* ក្នុងកាសែតឃើញតែ«*នគរវត្ត*»ទទេ ។ កាសែតនេះជាឯកសារតំអាន់តម្កល់ទុកនៅពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ និងបណ្ណាល័យជាតិ ។

១_បារាំងចូលមកកាន់កាប់កម្ពុជាពីឆ្នាំ១៨៦៣ តាំងពីព្រះបាទអង្គឌួងរហូតមកដល់ព្រះបាទនរោត្តម ទើបធ្វើសន្ធិសញ្ញាប្រគល់ឱ្យបារាំង ។

លុះកាសែតនេះដើរបន្តិចទៅ គឺថាបានចម្រើនដោយកាន់តែលក់ដាច់ឡើងក៏ចាប់ផ្ដើមធ្វើជាក្រុមហ៊ុនព្រមទាំងបណ្ណាគារខ្លួនឯងសម្រាប់បោះកាសែតខ្លួនឯង និងស៊ីឈ្នួលបោះសៀវភៅផង ដាក់លក់សៀវភៅព្រមទាំងប្រដាប់សម្រាប់ការិយាល័យផង ។ កាលពីមុនជួលរោងពុម្ពបារាំងឈ្មោះអាល្បឺយ៉ែសបោះកាសែតនេះ ។ រោងពុម្ពគេធ្លាប់បោះកាសែតរដ្ឋមួយសម្រាប់ឈ្មោះ «*កម្ពុជពតិមាន*» ។

កាលកាសែតនគរវត្តចេញដំបូងអ្នកដែលអានភាគច្រើនមានតែអ្នកក្រីក្រ និងកម្មករដែលពុំសូវចេះភាសាបារាំង អានកាសែតភាសាបារាំងមិនបាន ។ ឯអស់លោកនិងថៅកែគេមិនយកភ្នែកមើលទេ ដោយគេមើលងាយ ស្អប់ខ្ពើមអក្សរជាតិ ។ ជាពិសេសគឺអស់លោកជាន់នោះអានអក្សរខ្មែរពុំបានផង ព្រោះមិនខំរៀនអក្សរជាតិទេ គេខំរៀនអក្សរបារាំង ព្រោះអក្សរបារាំងមានតម្លៃខ្លាំងណាស់ ជាន់នោះឯអក្សរខ្មែរចុះទាបដល់ថ្នាក់ក្រោមសូន្យ ។ គេមើលតែកាសែតបារាំងឈ្មោះឡាវេរីតេ (La Vérité) អូពីនីញ៉ុង (Opiniion) អាំប៉ាស្យាល់ (Impartial) និង " Presse de saïgon" ជាដើម ។ បើគេចង់មើលកាសែតខ្មែរដោយឮល្បីថាល្អមើល គេបត់ដាក់ពីក្នុងកាសែតបារាំងកុំឱ្យគេមើលឃើញ ខ្លាចថាគេអន់ឬមិនចេះបារាំង ។ ហេតុអ្វី ?មកពីបារាំងនៅជាន់ស្រុកយើង យើងនៅក្រោមគេ ម្ល៉ោះហើយឥទ្ធិពលបារាំងវាខ្លាំងដល់ទៅអក្សរវាទៅទៀត ។ សូមជម្រាបថា ជាន់នោះអ្នកណាមិនចេះអក្សរបារាំងចេះតែអក្សរខ្មែរ ឥតបានការអ្វីធ្វើនឹងគេទេ ព្រោះគេប្រើតែអក្សរបារាំង ទោះខាងរាជការក្តី ខាងជំនួញក្តីដូចគ្នា ។ អ្នកនិយាយបារាំងហ៊ឺហាណាស់ ដូចទេវតាចុះពីស្ថានសួគ៌ ។

ធ្វើពាក្យបណ្ដឹងឬពាក្យសុំអ្វីៗត្រូវតែធ្វើជាបារាំង ទោះខាងរាជការខ្មែរក្តី ខាងរាជការបារាំងក្តី ប្រើតែអក្សរបារាំងដូចគ្នា ។ បើមិនចេះ ត្រូវពឹងគេឬជួលគេធ្វើឱ្យទើបបានការ ។ មិនមែនតែភាសាឬអក្សរបារាំងទេ ដែលថ្លៃថ្នូរ សូម្បីតែស្រីបារាំងក៏ប្រុសខ្មែរយើងជាន់ជាយកធ្វើលវាមិនបានដែរ ។ និស្សិតខ្មែរដែលបានសញ្ញាប័ត្រខ្ពស់ពីស្រុកបារាំងលុះត្រឡប់មកវិញដោយទាំងប្រពន្ធបារាំងមកផង ដល់សុំធ្វើការក្នុងរាជការគេមិនឱ្យ គេប្រាប់ថា ទាល់តែលែងប្រពន្ធបារាំង

ទៅទើបឱ្យការធ្វើ ។ បុរសនោះបង្ខំចិត្តលែងប្រពន្ធបារាំងពៅ ទើបបារាំងគេឱ្យធ្វើជាមន្ត្រីខាងរាជការខ្មែរ ។ ឯនាងបារាំងនោះត្រូវគេបញ្ជូនត្រឡប់ទៅស្រុកបារាំងវិញទៅ ។ រឿងនេះមានច្រើនគ្នា តែសូមមិនបញ្ចេញឈ្មោះ ។ ឯយួនដែលជាខ្ញុំបារាំងដូចជាខ្មែរដែរ ប៉ុន្តែវាមានឥទ្ធិពលជាងខ្មែរវាក្តេងក្តាងដាក់ខ្មែរគ្រប់កន្លែងរាជការនិងជំនួញ ត្បិតវាចេះផ្គាប់ផ្គុន បារាំងៗស្រឡាញ់វាស្អប់វាធ្វើបាបខ្មែរ ។ ចំណែកឯចិនវិញក៏វាឡើងចាងលើខ្មែរណាស់ដែរ ត្បិតពួកគេច្រើនតែអ្នកមានសម្បត្តិ គេតាំងខ្លួនគេខ្ពស់នៅស្រុកខ្មែរប្រហែលនឹងបារាំងដែរ ។ កុំថាដល់ទៅស្រីល្អជាស្ងួម្បីតែស្រីផ្កាមាសចិនក៏ខ្មែរយើងពុំអាចភប់ភ័នវាបានឡើយ ។ បើបានស្គាល់ចិនជិតដិតហើយវានាំទៅព្រេចស្រីពេស្យាចិនជាមួយវាទើបបានខ្លះ ។ ខ្មែរជាន់នោះអន់ជាងយួនចិនទៅទៀត ។

សម័យនោះ ដោយអក្សរសាស្ត្របារាំង វប្បធម៌បារាំង ផ្សាយឥទ្ធិពលមកលើអក្សរសាស្ត្រខ្មែរលើវប្បធម៌ខ្មែរខ្លាំងណាស់ទៅ អក្សរសាស្ត្រយើង,វប្បធម៌ យើងក៏រត់ទៅពួនសម្ងំនៅក្នុងវត្តអារាមអស់ ។ បើកុំតែបានគុណព្រះសង្ឃខ្មែរដែលជាអ្នកទ្រទ្រង់ថែរក្សាទុក ឱ្យគង់វង្សដល់សព្វថ្ងៃកុំអីអក្សរសាស្ត្រខ្មែររលាយបាត់សូន្យឈឹងពីប្រទេសកម្ពុជាទៅហើយ ។ ចាប់ពីឆ្នាំ ១៩៤២ មកបារាំងលែងឱ្យសរសេរអក្សរខ្មែរជាផ្លូវការហើយ គេបង្កើតអក្សររ៉ូម៉ានីហ្សេ Romanisé ឬក៏ហៅថា កុកងឺខ្មែរ គឺឱ្យសរសេរពាក្យខ្មែរជាអក្សរបារាំងវិញ តាំងពីរាជការជាន់ខ្ពស់រហូតដល់ឃុំ ។ កាសែតក៏ចេញជាអក្សររ៉ូម៉ានីហ្សេដែរ ។ ហេតុអ្វី ? មកពីបារាំងគេធ្វើឱ្យជាតិគេងាយរៀនភាសាខ្មែរដោយសរសេរជារ៉ូម៉ានីហ្សេ ត្បិតជាន់នោះបារាំងគេកំពុងតែដាក់គ្នាគេមកនៅស្រុកអាណានិគមឱ្យច្រើនហើយគេចង់បញ្ចូលស្រុកចំណុះគេ ធ្វើជាស្រុកបារាំងផង ហៅថាប្រទេសបារាំងឯនាយសមុទ្រ (La France d'outre Mer) គឺគេចង់សង្កត់យើងកុំឱ្យរើខ្លួនរួច ឱ្យក្លាយជាតិទៅជាបារាំងឱ្យអស់ទៅ ទោះចេះបារាំងក៏ដោយ មិនចេះក៏ដោយ ដូចជានៅប៉ុងឌីស៊ីរី-ចណ្ឌេនាគរ ។ល។ ជាខេត្តនៃប្រទេសឥណ្ឌា ដែលក្លឹងក្លាយសញ្ជាតិជាបារាំងខ្មៅអស់ ។ ឯខ្មែរយើងជាន់នោះ និងមុននោះមានសុំចូលជាតិជាបារាំងខ្លះដែរ ដោយគេយល់ឃើញថា ជាតិឯងថោកទាបណាស់ ហើយបានទាំងផ្លាស់ឈ្មោះទាំងត្រកូលទៅជាបារាំងអស់ គេសប្បាយចិត្តនឹងដូរជាតិ

ខ្មែរទាបថោកទៅជាជាតិបារាំងខ្ពង់ខ្ពស់ថ្លៃថ្លាទៅវិញ ។ ក៏ប៉ុន្តែសូមជ្រាបថានៅជំនាន់នោះ ខ្មែរនៅខំតស៊ូប្រើភាសាខ្មែរនៅបានច្រើននៅឡើយ ។ ដូចជាក្រសួងមហាផ្ទៃ យុត្តិធម៌ សិក្សាធិការជាតិ ក្រុមព្រះតម្រួត ។ល។ ជាដើម ។ ដល់ពេលទាមទារបានសេរីភាពឯករាជ្យពីបារាំងបានខ្លះនោះត្រឡប់ជាប្រើអក្សរបារាំងទៅវិញ ។

កាលពីឆ្នាំ១៩៤៧ ស្រុកខ្មែរបានកើតជារូបរាងរដ្ឋធម្មនុញ្ញមុនដំបូង ដោយវីរជនដូចជាទ្រង់ *យុត្តិវង្ស*,លោក*អៀវ កើស ,ឈាន វ៉ម* និងវីរជនឯទៀតជាច្រើន បានជំនុំគ្នាធ្វើ *រដ្ឋធម្មនុញ្ញបានចែងក្នុងមាត្រា២ ឱ្យប្រើភាសាខ្មែរជាផ្លូវការរហូតមកដល់ឆ្នាំ១៩៧០ គិតទៅ២៣ឆ្នាំកន្លងមកអ្នករាជការខំប្រើភាសាបារាំងរឹតតែច្រើនទៅទៀត ។ សព្វថ្ងៃនេះចង់រហូតទៅមេឃុំទៅហើយអក្សរជាតិមើលមិនឃើញទេ គ្រប់ក្រសួងទាំងអស់ហើយប្រើភាសាបារាំងដោយនៅកំអែលអាណានិគមក្រាស់ណាស់* ។ ចំណែកជាតិយួនគេដើរទាន់សម័យគេដេញបារាំងចេញ គេប្រើភាសាជាតិគេជាផ្លូវការគេឱ្យកុមារា-កុមារីរៀនភាសា អង់គ្លេស ។ ពេលជប៉ុនចូលស្រុក គេឱ្យកូនចៅគេរៀនភាសាជប៉ុនឥឡូវនេះនៅសកលលោកទាំងមូលប្រទេសដែលទើបបានឯករាជ្យថ្មីៗ គេតែងតែប្រើភាសាជាតិគេស្ទើរតែគ្រប់ប្រទេសទៅហើយ ចម្លែកអីតែជនជាតិខ្មែរយើងនៅក្រាញដល់ណាទៀត ? សព្វថ្ងៃ សីលធម៌-វប្បធម៌-ទំនៀមទម្លាប់ខ្មែរចង់រលំរលាយទៅ ចង់អស់ពីស្រុកខ្មែរទៅហើយ ! ហេតុនេះគួរបងប្អូនរួម ពពោះមេត្តាជួយគិតឱ្យបានវែងឆ្ងាយរឿងអក្សរជាតិយើងផង !

នេះគ្រាន់តែជាសេចក្តីរំលឹកប៉ុណ្ណោះ ឥឡូវចាប់និយាយរឿងដើមតទៅទៀត ;

លុះសារពត៌មាននគរវត្ត ចេញផ្សាយយូរបន្តិចទៅ,ប្រជារាស្ត្រខ្មែរដែលពីដើមដេកលក់រាំងស្ពុះស្ពរប់ផង ,ដែលបាក់ស្បាតខ្លាចបារាំងផង ,ក៏បើកភ្នែកខ្លះ ,ភ្ញាក់រលើកខ្លះ,ក្រោកពីដេកខ្លះ,ចេះស្រឡាញ់ជាតិ, ចេះជួយការពារគ្នាក្នុងគ្រាមានអាសន្ន, ហ៊ានតវ៉ាជាប្អូរបារាំងចំពោះអំពើរលោភនិងជិះជាន់ខ្លាំងលើខ្លួន ឬលើជនរួមជាតិ ។ គ្រានោះ,បារាំងបានដឹងខ្លួនថា ឥឡូវនេះ